

NYELVILÁG

8

2009

Egy tragikus sorsú koreai költő, Cshon Szángbjong

OSVÁTH GÁBOR
KKFK

Cshon Száng-bjong (1930–1993) Japánban született, s családjával a felszabadulást követően, 1945-ben tért vissza Koreába. Már ismert költő volt, amikor 1967-ben a dél-koreai titkosrendőrség letartóztatta, mert egyetemi barátjának a noteszében megtalálták az ő nevét is. Barátját Észak-Korea javára végzett kémkedéssel vádolták. A költőt a hat hónapig tartó kihallgatások során kegyetlenül megkínózták: fürdőkádban fojtogatták, nemi szervébe elektromos áramot vezettek. Végül ártatlansága kiderült, és kiengedték. A kínzások hatására meghasonlott önmagával, inni kezdett és 1971-ben hónapokig nem adott hírt magáról. Barátai azt hitték, hogy meghalt, s valahol jeltelen sírban nyugszik. Az emlékére kiadott posztumusz kötet megjelenése után nem sokkal egy szőuli utcán találták meg eszméletlenül, ahonnan a városi menhelyre szállították. Csak arra emlékezett, hogy verseket írt valamikor. Állapotában azután következett be rohamos javulás, hogy a kórházban meglátogatta őt egyik egyetemi évfolyamtársának húga. A lány az orvos tanácsára naponta eljárt hozzá a kórházba. 1972-ben összeházasodtak. Barátaik segítségével csöppnyi kávéházat nyitottak a főváros *Inszádong* kerületében. A költő egyik korai versének címét viselő *Kvi-cshon* ('Visszatérés a mennyekbe', a műfordításban: 'Fel, az égbe') kávéház a fővárosi művészek egyik kedvelt találkozóhelye lett. Kedvenc helyén, a sarokban ülve még akkor is invitálta a betérőket, ha már a tizenöt szék mindegyike foglalt volt: "Tessék, tessék! Van még hely, van még hely!" A folyamatos alkoholizálás aláásta a költő egészségét, s 1988-ban az orvosok közeli végét jósolták. Egyik barátjuk, egy kisebb magánklinikát vezető cshuncshoni doktor felajánlotta segítségét, s a terápia, valamint felesége odaadó gondoskodásának eredményeként állapotában csodával határos javulás következett be. A mindennapos cshuncshoni utazás közben a felesége, ahogy később memoárjában leírta, így imádkozott: "Istenem! Ne még! Kérlek, adj még öt évet! Még öt évet!" Fohásza teljesült: a költő pontosan öt év múlva, 1993. április 28-án hunyt el. Néhány hónap múlva megjelent második posztumusz kötete, de ezt már nem követte több, csodával határos feltámadás csak az olvasók szívében. 1996-ban verseinek kétnyelvű (koreai és angol) kiadása is megjelent Szöulban (Ch'on 1996).

Cshon költői eszköztára egyszerű: az élőbeszéd szókincsét és mondatfűzését, természetességét sugárzó szabadversei szokatlannak tűnhetnek a kifinomult, választékos költői nyelvezethez szokott olvasónak. Ez a költészet túl egyszerű, mondhatni primitív (ahogy a népköltészet is az), időnként infantilisnak tűnően gyerekes. A nálunk oly sikeres svéd gyermekversek is eszünkbe juthatnak Cshon Szang-bjong sorait olvasva. Ez a stílus közvetíti az ő költői üzenetét: a mindennapok bármennyire is elviselhetetlennek tűnnek, a „felnöttek” társadalma bármennyire is ellenségesnek látszik, az élet mégis fantasztikusan érdekes és lebilincselő, legalább annyira, mint egy csodálkozó, tágra nyílt szemű gyermek számára. „Én vagyok a világ legboldogabb férfija” – írja minden megpróbáltatás és szenvedés ellenére. Komolyan gondolhatta vajon? Talán van benne egy csöppnyi irónia is? A mi olvasatunkban mindenképpen. Versei olyan szabadversek, amelyekben időnként megfigyelhető a sorvégek összecsengése, rímelése.

Boldogság (*Heng-bok*)

Én vagyok a világ
 legboldogabb férfitja!
 Mivel van asszonyom,
 s neki csöpp presszója,
 nincs miért búsulnom.
 Jártam egyetemre, így
 van róla papírom,
 s mint híres költőnek
 glóriás kobakom!
 Mivel a feleségem csinos,
 a többi nőt hanyagolom.
 Gyerekünk az nincs, így hát
 a jövőjük se aggodalom,
 viszont van egy házacskáink,
 s ott éjjel-nappal lakhatom.
 Szeretem a *makkoli*-pálinkát,
 az asszony cipeli haza:
 panaszra lám semmi okom;
 és ráadásul
 Istenben is erősen bízom,
 és mivel
 Ó, a leghatalmasabb felség
 protektorom,
 érhet-e baj, szerencsétlenség?

Szárnyak (*Nálge*)

Szárnyat szeretnék;
 szárnyat, hogy
 akárhová elszállhatnék!
 Miért nem szárnyakkal
 teremtett az Isten?
 A magamfajta szegénynek
 nászútra is alig telik...
 Akárhová elröpülnék;
 Szárnyakkal boldog az élet.
 Ó, Istenem,
 adjál szárnyat, kérlek!

Három madár (*Sze szé márt*)

Három madár a szobámban,
 Tévém mellett mind a hárman.
 Meg nem moccan egyik sem.
 Mert nem igazi madarak:
 Piciny szobrok mindahányan.

Az egyik, a polcon álló: szarka,
 A másik kettő daru-forma.
 A nejem Kjongdzsuból hozta.
 Ők hárman és én
 A tuszkulánnum négy lakója.
 Úgy kedvelem a madarakat,
 E nyughatatlan cikázókat!
 Belakják a kéklő eget!
 Nézem e plasztik rémeket,
 S fent szárnyalok én is velek!

Cshu-szok, 1970

(A halottak napján)

szüleim odahaza
 közös sírban vannak
 csak én vagyok
 magányosan Szöulban

bátyám és nővérem is
 Puszánban vannak
 nincs pénzem az útra
 nem mehetek most se

ha a túlvilági útért is
 fizetnem kéne
 sose tudnék meghalni
 akkor itt maradnék tehát

gondolhattad volna-é
 hogy élni ilyen komplikált

Bordal (*Szul*)

Szeretem az itókát.
 A koreai *makkol*ból
 iszom, de nem sokat.

Berúgni vétek, mert
 vétekből lesz a bűn,
 ki részegen vigyorog.

Jézus is csinált bort.
 Egy keveset inni
 még nem bűn...

Az élet a bú tengere.
 Kínját enyhíteni
 mással lehetne-e?!

Fény (*Pit*)

Napfény, holdfény, lámpafény:
a fény ragyogó dolog!
Fény nélkül
minden sötét ugyebár.

A világot a fény mozgatja,
szemünk lényege is: fény.

Ó holnap, holnap!
Legyél a mánál fényesebb!

Felhők (*Kurüm*)

Az égen úszó felhők tán
karosszékei az angyaloknak,
hogyan onnan figyeljenek minket.

Ó, Istent segítő égi lények,
helyezték magatok kényelembe,
s csak jót jelentetek Nekik!

Szemünk nem láthat bennetek,
ezért gyakran rosszkodunk,
ugye elnézitek, s megbocsáttok?

Szegény vagyok (*Ná-üi kánánün*)

Ma reggel boldog vagyok.
Van kávé, cigarettám,
buszjegyet is vehetek!

Ma reggel rosszkedvű vagyok.
Bár pénz csörög zsebemben,
a holnap reggeltől félek.

A szegénység a főállásom.
A napsugár még ingyen van,
még nincsen rajta a számlámon...

Múlt leszek; a jövőm
szépséges gyermekem!
Keresd fel sírhelyem
és emlegess:
– Szenvedett ám cudarul...
A szél meg: – Hess!
Fújjon vadul, szilajul.

Szülőföld (*Kohjang*)

Szülőföldem Csindong járás,
Maszantól húsz mérföldnyire,
a tenger partján,
festői a környezete.

Elköltöztünk onnan,
hat éves, ha voltam.
Ott születtem valóban?
Korábban hol lakoztam?
A szülőföld kedvenc téma,
én is, mint mindenki más,
gyakran beszélek róla,
ahogy öregszem, egyre többet.

A Semmiből jöttem,
nem Csindong a szülőházam.
A Semmi szülőhelyünk.
(Középkorú férfi-sirám.)

Fel, az égbe (*Kvicsbon*)

Visszatérek, fel, az égbe,
Kéz a kézben hús harmattal,
Illanva a pirkadattal.

Visszatérek, fel, az égbe,
Én meg az éj sötét lényé,
Kósza felhő intésére.

Visszatérek, fel, az égbe,
Földi túrámnak hogy vége,
Dúdolva, hogy kár, hogy vége...

Felhasznált irodalom

Ch'on Sang Pyong (1996): *Back to Heaven*. Translated by Brother Anthony of Taizé and Young-Moo Kim. English Translations of Korean Literature Series. Tapke, Seoul